

דם האברים שלא פירש

9. תלמוד בבלי מסכת חולין דף יד עמוד א

מתני'. השוחט בשבת וביום הכיפורים, אף על פי שמתחייב בנפשו - שחיטתו כשרה:

גמ'. אמר רב הונא, דרש חייה בר רב משמיה דרב: אסורה באכילה ליומא, ונסבין חבריא למימר רבי יהודה היא⁶.

10. תוספות מסכת חולין דף יד עמוד א

ונסבין חבריא למימר רבי יהודה היא - אבל לרבנן שרי באכילה אפילו בו ביום וא"ת והא אין יכול למולחה בשבת וי"ל כגון שעבר ומלחה

אי נמי בלא מליחה נמי שריא באומצא אף על גב דאיכא לאו בדם הנבלע באברים כדאמר בפרק דם שחיטה (כריתות דף כא): ה"מ היכא דפירש לחוץ אבל כל זמן שלא פירש מותר כדמוכה בפ' כל הבשר (לקמן דף קיא). שהיו אוכלין כבד עד שלא נפלט דמו דחלטי ליה בחלא ואיהו שרי וחלייה דאי חלייה אסור איהו נמי אסור דכי היכי דפליט הדר בלע⁷ ואמר נמי התם ככר שחתך עליה בשר אסור לאוכלה אבל הבשר עצמו מותר. ובפרק מפנין (שבת דף קכח). גבי בשר תפל אסור לטלטלו אמרינן דבר אווזא שרי משום דחזי לאומצא⁸ ולקמן בשמעתינן אמר השוחט לחולה בשבת מותר לבריא באומצא⁹. ומתוך כך נראה דבשר לצלי לא בעי מליחה כלל¹⁰ דדם האברים שלא פירש שרי וכן אומר ר"ת ולא מבעיא כשנצלה הבשר יפה ונפלט כל הדם מן הבשר דשרי אלא אפי' לא נצלה כ"כ מותר¹¹.

11. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ו הלכה יב

... והרוצה לאכול בשר חי מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה ואחר כך יאכל, ואם חלטו בחומץ מותר לאכול כשהוא חי, ומותר לשתות החומץ שחלטו בו שאין החומץ מוציא הדם.

+/השגת הראב"ד/ והרוצה לאכול בשר חי וכו'. כתב הראב"ד ז"ל /א"א/ לבשר חי אינו צריך מליחה דדם האברים דלא פירש מותר וכן כתב רב אחאי ז"ל, עכ"ל. +

12. כסף משנה הלכות מאכלות אסורות פרק ו הלכה יב

כתב הרב מהר"י נ' חביב ז"ל שנראה שדברי רבינו סותרים זה את זה דמשמע דטעמא דכשחלטו בחומץ לאוכלו כשהוא חי הוא משום דסבר דדם האברים שלא פירש מותר וזה הפך מ"ש תחלה הרוצה לאכול בשר חי מולחו יפה יפה והאריך בישוב הדבר. והעולה מדבריו הוא שסובר רבינו דם האברים שלא פירש מותר כדמוכה ההיא דחליטה ואפ"ה הצריך בבשר (חי) מליחה משום דבכל בשר שיחתך יש לחוש שמא התחיל להתפרד קצת דם מהאברים ולכך צריך מליחה ומיהו א"צ לשהות במלחו כמו לקדרה אלא מליחה דרך עראי כמו לצלי אלא שבבשר החי צריך הדחה יפה אח"כ ולצלי א"צ הדחה משום דנורא מישאב שייב ע"כ.

וק"ל על דבריו שרבינו כתב מולחו יפה יפה ופשט לשון זה משמע דמליחה יפה בעיא כמו לקדרה ולא סגי במליחה דרך עראי כמו לצלי. וליישב דברי רבינו נ"ל שהוא סובר שדם האברים אף על פי שלא פירש אסור אם הוא ראוי לפרוש אבל כשחלטו בחומץ מיצמת צמית ושוב אינו ראוי לפרוש ומש"ה שרי: ¹²

בגדרי איסור דם

מקור האיסור

1. ויקרא פרק ג פסוק יז

חַקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־לֶחֶם מִזֶּשְׁבֵּתֵיכֶם כָּל חֶלֶב וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ: פ

2. ויקרא פרק ז, כו-כו

(כו) וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ כָּל־לֶחֶם מִזֶּשְׁבֵּתֵיכֶם לְעוֹף וְלַבְּהֵמָה: (כו) כָּל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל כָּל דָּם וְנִקְרְתָהּ הִנֵּפֶשׁ הִהוּא מִעֵמִיָּה: פ

3. ויקרא פרק יז, י-יז

(י) וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְךָ אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל דָּם וְנִמְתִּי כִּנִּי בִּנְפֶשׁ הָאֲכֵלֶת אֶת הַדָּם וְהִקְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עִמָּה: (יא) כִּי נֶפֶשׁ הַבֶּשֶׂר בְּדָם הוּא וְאִנִּי נִמְתִּי לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נֶפֶשׁ־תֵּיכֶם כִּי הַדָּם הוּא בִּנְפֶשׁ וְכַפֵּר: (יב) עַל כֵּן אֶמְרָתִי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא תֹאכַל דָּם: וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא יֹאכַל דָּם: (יג) וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְךָ אֲשֶׁר יִצוּד צִיד חַיָּה אוֹ עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשִׁפְדוֹ אֶת דָּמוֹ וְכִסְהוּ בְּעַפְרָ: (יד) כִּי נֶפֶשׁ כָּל בֶּשֶׂר דָּמוֹ בִּנְפִשׁוֹ הוּא וְאִמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בֶּשֶׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל בֶּשֶׂר דָּמוֹ הוּא כָּל אֲכָלֵי וְיָרַת:

4. דברים פרק יב פסוק טז

רק הָדָם לֹא תֹאכְלוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּקוּנוּ פְּמִיָּם:

5. דברים פרק יב, כג-כד

(כג) רַק חֶזֶק לְבַלְתִּי אֶכֶל הָדָם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם הַבֶּשֶׂר: (כד) לֹא תֹאכְלוּ עַל הָאָרֶץ תִּשְׁפְּקוּנוּ פְּמִיָּם:

6. תלמוד בבלי מסכת כריתות דף ד עמוד ב

אמר רבא: רבא: שלש כריתות האמורות בדם למאי? אחת לדם חולין, ואחת לדם קדשים, ואחת לדם התמצית². הניחא לר' יהודה, דתניא: דם התמצית באזהרה, ר' יהודה אומר: בכרת, אלא לרבנן היא למאי אתא? ואפילו לר' יהודה, כרת נפקא ליה מן כל דם! דתניא, רבי יהודה אומר: דם - מה תלמוד לומר כל דם? אין לי אלא דם קדשים שהנפש יוצא בו [שהוא מכפר], דם חולין ודם התמצית מניין? ת"ל: כל דם! אלא אימא לרנן: אחד לדם חולין, ואחד לדם קדשים, ואחד לדם כיסוי.

ואמר רבא: חמשה לאוין האמורין בדם למה? אחת לדם חולין³, ואחת לדם קדשים, ואחת לדם כיסוי, ואחת לדם איברין, ואחת לדם התמצית.⁴

שאר סוגי דמים

7. משנה מסכת כריתות פרק ה משנה א

דם שחיטה^א בבהמה^ב בחיה^ג יובעופות בין טמאים ובין טהורים דם נחירה ודם עיקור ודם הקזה שהנפש יוצאה בו חייבים עליו... דם ביצים דם דגים דם חגבים. דם התמצית אין חייבין עליהן רבי יהודה מחייב בדם התמצית:

8. ר' עובדיה מברטנורא מסכת כריתות פרק ה משנה א

ודם הנמצא בביצים, אסור מדברי סופרים⁵. ודם שרצים, אם אכלו ממנו כזית לוקה משום אוכל שרץ, ולא משום אוכל דם. ודם דגים וחגבים טהורים, מותר לכתחילה, אבל צריך שיהיה בדם דגים, קשקשים, שיוכיח עליו שהוא דם דגים, מפני מראית העין. ודם האדם, אסור מדברי סופרים כשפירש מן האדם, ואין לוקין עליו:

דס שמלחו ודס שבישלו¹⁶

18. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קט עמוד א

מתני'. הכחל - קורעו ומוציא את חלבו, לא קרעו - אינו עובר עליו; הלב - קורעו ומוציא את דמו, לא קרעו - אינו עובר עליו.

19. רש"י מסכת חולין דף קט עמוד א

הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו - להיות בכרת ובמס' כריתות (דף כב) מוקים לה בלב עוף שאין בדמו כזית אבל בבהמה חייב כרת אם לא קרעו **לאחר בשולו** אבל בשרו אינו נאסר שהלב חלק הוא ואינו בולע והכי נמי אמרינן בפסחים (דף עד): שאני לב דשיע.

20. תוספות מסכת חולין דף קט עמוד א

הלב קורעו ומוציא את דמו לא קרעו אינו עובר עליו - פירש בקונטרס במס' כריתות (דף כב) מוקי לה בלב עוף דאין בדמו כזית אבל בבהמה חייב כרת אם לא קרעו **לאחר בשולו**. ואי אפשר לומר כן דבהדיא אמרינן בהקומץ רבה (מנחות דף כא) דדם שבשלו אינו עובר עליו אם אכלו והא דמוקי לה בפ' דם שחיטה (כריתות דף כב) בלב עוף משום דבכל ענין קתני מתניתין דאינו עובר עליו בין חי בין מבושל. ומה שפירש בקונטרס דבשר הלב אינו נאסר שהלב חלק הוא ואינו בולע דהכי אמרינן בפסחים (דף עד): שאני לב דשיע אומר ר"ת דאין לסמוך על זה לעשות מעשה דדחייה בעלמא הוא בפ' כיצד צולין (פסחים דף עד): דהוה בעי למיפשט מיניה דאמרינן כבולעו כך פולטו מדקתני קורעו לאחר בשולו ודחי שאני לב דשיע אבל למאי דמסיק דכבולעו כך פולטו תו לא אמרי' דשיע ולא בלע וקורעו לאחר בשולו היינו לאחר צלייתו דשייך ביה כבולעו כך פולטו שהדם נופל לחוץ אבל בקדרה אסור ולא אמרינן דשיע ולא בלע.

21. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קכ עמוד א

תנן התם: הקפה את הדם הקליסו על גבי האור ואכלו, או שהמחה את הקלב וגמעו - חייב.

22. תוספות מסכת חולין דף קכ עמוד א

הקפה הדם ואכלו - הקפהו בחמה מיירי כדפרשינן בהקומץ רבה (מנחות דף כא) אבל באור לא דדם שבשלו אינו עובר עליו.

23. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קיא עמוד א

כבדא עילוי בשרא - שרי, דמא משרק שריק; כחלא עילוי בשרא - אסור, מאי טעמא - קלב סרוכי מסריך. רב דימי מנהרדעא מתני אפכא: כחלא עילוי בשרא - שרי, מ"ט - קלב שחוטא דרבנן, כבדא עילוי בשרא - אסור, דם דאורייתא¹⁷.

24. תוספות מסכת חולין דף קיא עמוד א

דם דאורייתא - אף על גב דאמר בהקומץ רבה (מנחות דף כא) דם שבשלו אינו עובר עליו מ"מ תחלה כשנפלט עד שלא נתבשל היה דאורייתא אבל קלב שחוטא תחלתו דרבנן. ומיהו קשה לפי מה שפירש הקונטרס לעיל דדם כבד אפילו פירש לאו דאורייתא מדלא חשיב ליה בפרק דם שחיטה (כריתות דף כא): בהדי לב וטחול וכליות.

25. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ו הלכה ו

הלב בין לצלי בין לקדרה קורעו ומוציא את דמו ואחר כך מולחו, **ואם בשל** הלב ולא קרעו קורעו אחר שבשלו ומותר ואם לא קרעו ואכלו אינו חייב עליו כרת, במה דברים אמורים בלב העוף שאין בו כזית דם, אבל אם היה לב בהמה **חייב** כרת שהרי יש בו כזית דם

13. כנפי יונה על שולחן ערוך יורה דעה הלכות דם סימן סז

סעיף ב

ונלע"ד דכוונת הרמב"ם הא דאסור לאכול בשר חי, הוא משום דכיון דכל כמה דחתך לי, או מה שלועס בין שיניו, יוצא דם בעין מן הבשר, והרי מקרי דם אברים דפריש ויצא לחוץ דאסור, כמו שהביא הרב ב"י בס"ט (ריש הסימן ד"ה כיצד סה"ד כתב המרדכי) בשם המרדכי (חולין סימן תשכ"א) שכל שחותך בסכין מפליט לי הסכין לדם על גבי בשר, והרי דם אברים דפריש ואסור. ואפשר דאם הדיח הבשר מדם בעין שעליו ולבלוע הבשר, מודה שיותר לבלוע, והכי מוקי לכל הני דאמרי בש"ס דמותר באומצא. א"נ ע"י חליטה בחומץ. ומה דס"ל לי להרמב"ם (פ"ו ה"י) דצריך הבשר לאחר מליחתו השלכה ברותחין, משום דעדיין הדם בתוכו, ולא מצינו שדקדק שלא לחתוך אותו לחתיכות [כשאוכלו חי]. היינו משום דס"ל דהמלח מצמית לי לדם שפיר, שלא יוציא ויפליט אותו חתיכת הסכין, אבל לבשל חש עדיין שהוא פועל ומרכך יותר מן חתיכת הסכין, לכך כאן מתיר במליחה לחוד לאוכלו חי, ולא חיישינן עוד לפליטת הסכין, כי מה שמצריך רותחין, הוא משום שחושש שיפרוש הדם בבישול, אבל לא חתיכת הסכין, כן נראה לי לתרץ דעת הרמב"ם.

דס האברים שפירש בחתיכה ממקום למקום

14. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קיג עמוד א

אמר שמואל משום ר' חייא: השובר מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה - הרי זה מכביד את הבשר, וגוזל את הבריות, ומבליע דם באברים. איבעיא להו: היכי קאמר מכביד את הבשר וגוזל את הבריות משום דמבליע דם באברים, הא לדידיה - שפיר דמי, או דלמא - לדידיה נמי אסור¹³? תיקו¹⁴.

15. תוספות מסכת חולין דף יד עמוד א

...ואף על פי שנפלט מבפנים מצד זה לצד זה אינו אסור עד שיפרוש לחוץ כדאמרינן (כריתות דף כא) גבי ככר שחתך עליה בשר דאפי' מאן דאסר הככר, שרי הבשר אף על פי שלא יצא דמו עדיין

16. שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט סעיף יא¹⁵

בשר שנתבשל בלא מליחה, צריך שיהיה בתבשיל ששים כנגד אותו בשר ואז מותר **הכל** (גם החתיכה עצמה).

הגה: ויש אוסרים אותה חתיכה אפילו בדאיכא ס' נגד החתיכה (טור בשם י"א והגהות מיימוני בשם סמ"ק והגהות ש"ד וארוך ומתרא"י ומרדכי בשם ראב"ן), והכי נהוג אם לא לצורך, כגון לכבוד שבת או לכבוד אורחים, דאז יש לסמוך אדברי המקילין (ב"י בשם א"ח וד"ע עד"מ).

17. ש"ך יורה דעה סימן סט ס"ק מו

מו (פמ"ג) ויש אוסרין אותה חתיכה כו'. אין לפרש הטעם דחנ"נ דהא לא נאסר הבשר מעולם אלא עתה מחמת הבישול נאסר וכן כ' הרא"ש ומביאו בית יוסף אלא הטעם משום דרוטב מבלבל טעם החתיכה וגורם שהדם שבתוכו פירש ממקום למקום וכדאיתא במרדכי והג"ה ש"ך וע"ל ס"ק ס"ח:

ואכלו חייב ומשמע לפי רש"י דרבא לית ליה דזעירי ולעיל קאמר יתיב רבא וקאמר להא שמעתא משמע דסבירא לרבא כזעירי לכן נ"ל דזעירי (היינו בבשלו באור) כ"ע לא פליגי דאינו עובר עליו והא דמחלק הכא בין חטאות הפנימיות לחיצוניות קאי אקפאו בחמה.²²

32. צמח צדק יורה דעה סט בתחילתו

והרשב"א בתורת הבית הארוך דף קכו כתב דלכאורה נראה שהוא דרבנן אבל במשמרת הבית דע"ה סע"א נראה שנוטה יותר דיש בו איסורא דאורייתא ולכן לענין מעשה קשה לסמוך דהוי דרבנן שהרי להרמב"ם ורש"י לא קיי"ל כזעירי גם להסמ"ג הוא פלוגתא דאמוראי וגם לפי דברי זעירי יש כמה סברות שיש בו איסור דאורייתא (כמו חצי שיעור) או אפילו לאו (וזעירי רק בא לומר שאין בו כרת וכן משמע ברא"ש פרק כה סימן לו) לכן יש להחמיר ובלא"ה כ' הרשב"א במ"ה דגם למ"ד שהוא דרבנן יש להחמיר בספקותיו יעו"ש שמוכרח בגמרא²³

33. שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פז

המעושן והמבושל בחמי טבריא, אין לוקין עליו. וכן המבושל בשר במי חלב, או בחלב מתה, או בחלב זכר, או שבישל דם בחלב, פטור, ואין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב.²⁴

34. תורת החטאת כלל א דין ז

ז. כתב הסמ"ג [קלז] אם עכו"ם משמש בבית ישראל ונתן הבשר בקדירה ואינו ידוע אם הדיחו או לא נאמן במסיה לפי תומו ויש חולקין בזה כמו שכתב הסמ"ג בשם ריב"א וכתב בתרומת הדשן סי' ע"ט דוקא במילי דרבנן כגון כאן דם שבשלו אינו עובר עליו²⁵ ולכן עכו"ם נאמן במסיה לפי תומו אבל לא במילי דאורייתא חוץ מבעדות אשה וכן כתב בית יוסף [סי' סט ד"ה וכתב בספר המצוות].

עוד כתב הסמ"ג ואם יודע העכו"ם שדרך ישראל להדיחו והיה שם אפילו נער שידוע בטיב הדחה או אפילו נכנס ויוצא מותר דמרתת עכו"ם ויש אוסרין בכהאי גוונא ולענין הלכתא נקטינן להתיר בשתייהן בין בעכו"ם מסיח לפי תומו בין ישראל יוצא ונכנס וכן כתב הבית יוסף [סי' סח] גבי עכו"ם שמלג תרנגולים וכן הוא דעת איסור והיתר הארוך [כלל כב, דין ב] וכתב עוד דנהיגין להתיר אפילו אין ישראל יוצא ונכנס משום טעם שכתב רבינו יעקב מאורלייניש דנהי דעכו"ם אאיסורא לא קפדי אנקיותא קפדי ואין לסמוך עליו בזה ואין להתיר אלא בעכו"ם מסיח לפי תומו או בישראל יוצא ונכנס וכתב בית יוסף [סימן סט] דכשהנער יוצא ונכנס אפילו אין העכו"ם מסיח לפי תומו וגם הנער אינו אומר כלום אפילו הכי שרי דאנן תלינן לקולא הואיל והנער יוצא ונכנס והעכו"ם יודע בטיב ישראל מרתת ומדיחו תחילה עכ"ל.

35. שולחן ערוך יורה דעה הלכות מליחה סימן סט סעיף י

עובד כוכבים משמש בבית ישראל ונתן הבשר בקדירה, ואין ידוע אם הדיחו, אם יודע העובד גלולים מנהג ישראל סומכין על דבריו, אם היה שם ישראל יוצא ונכנס או שום קטן בן דעת. הגה: ובהד מינייהו סגי (טור), או במסיה לפי תומו שהדיחו יפה או שישיראל, אפילו קטן, יוצא ונכנס, דמרתת הואיל ויודע מנהגי ישראל. מיהו אם מיחה לעובד גלולים שלא ידיחו בלא רשותו, והוא עבר על דבריו, אסור, דהא חזינן דאינו מרתת ואין לסמוך גם כן אדבריו (הגהת ש"ד ואו"ה).

שבתוך הלב שחייבין עליו כרת. +/השגת הראב"ד/ הלב בין לצלי וכו'. כתב הראב"ד ז"ל א"א/ לא נאמר אלא בצלי דכבולעו כך פולטו, עכ"ל. +

26. מגיד משנה הלכות מאכלות אסורות פרק ו הלכה ו

אבל אם היה לב בהמה וכו'. בפ' דם שחיטה כריתות (דף צ"ה) שהוא [כ"ב] הובא בהלכות ויש מי שכתב שכשאמרו שבלב בהמה חייב כרת דוקא אכלו קודם בשול אבל אחר בשול לא דם שבשלו אינו חייב עליו כדאיתא במנחות בפרק הקומץ רבה (דף כ"א) ולא נתבאר זה בדברי רבינו:

27. לחם משנה הלכות מאכלות אסורות פרק ו הלכה ו

והרב מהר"ר לוי' חביב... עוד כתב שם במ"ש ה"ה בדין דם מבושל שלא נתבאר בדברי רבינו. דלשון רבינו משמע הפך יש מי שכתב דאפילו על דם בישול חייב מדלא כתב רבינו אבל אם היה לב בהמה חייב כרת אם אכלו קודם בישול והעד שלא כתב בשום מקום בספרו המימרא של פרק הקומץ רבה דם שבישלו שאינו חייב כרת משמע דס"ל דאינה הלכה. ותמה על ה"ה איך כתב שלא נתבאר בדברי רבינו:

28. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה ו

המעושן והמבושל בחמי טבריא וכיוצא בהן אין לוקין עליו, וכן המבושל בשר במי חלב או בחלב מתה או בחלב זכר או שבשל דם בחלב פטור ואינו לוקה על אכילתו משום בשר בחלב.¹⁸

29. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף כא עמוד א

גופא, אמר זעירי א"ר חנינא: דם שבישלו אינו עובר עליו צן לחולין צין קקשים ולאנו עונן עליו להא לא חייבה תוכה אלא על הסם הנלוו לכפה וסם קקשים מְצַנְטְלו לא חזי למילתיה ופק ממוכת סם ומלוח הכי הוא מוּתָּה. יתיב רבא וקא אמר לה להא שמעתא. איתבייה אביי: הקפה¹⁹ את הדם ואכלו, או שהמחה את החלב וגמעו - חייב! לא קשיא: כאן שהקפה באור, כאן שהקפה בחמה; באור - לא הדר, בחמה - הדר. **בחמה** נמי, לימא: הואיל ואידחי אידחי, דהא בעא מיניה רבי מני מרי' יוחנן: דם שקרש ואכלו, מהו? אמר ליה: הואיל ונדהה ידחה! אישתיק. אמר ליה: דלמא ודאי כאן בחטאות החיצוניות, **כאן**²⁰ בחטאות הפנימיות? אמר: אדכרתן מילתא, דאמר רב חסדא: דם שקרש בחטאות ואכלו - חייב, ולקח... ונתן אמר רחמנא, [והאי] בר לקיחה ונתינה הוא; בחטאות הפנימיות ואכלו - פטור **וטבל**... והוזה אמר רחמנא, והאי לאו בר טבילה והזאה הוא. ורבא ידידיה אמר: אפילו בחטאות הפנימיות ואכלו - חייב, הואיל וכנגדו ראוי בחטאות החיצונות.

30. רש"י מסכת מנחות דף כא עמוד א

כאן בחטאות החיצונות - הא דקתני הקפה את הדם **בחמה** ואכלו חייב והוא הדין לשל חולין הואיל וראוי לכפרה בקדשים. והא **דאמר זעירי** אינו עובר עליו בחטאות הפנימיות - כגון פרים ושעירים הנשרפים וטעמא מפרש לקמן²¹.

31. תוספות מסכת מנחות דף כא עמוד א

[כאן בחטאות החיצונות וכאן בחטאות הפנימיות - פרש"י דבחטאות הפנימיות אינו עובר עליו וטעמא כמו שמפרש לקמן ולא נהירא דא"כ בחטאות הפנימיות נמי משמע לפי שיטת רש"י שאם בשלו **צלול** הואיל וראוי לטבילה והזאה היא חייב עלה אם יאכלנו ואין הסוגיא מוכיח הכי דאמרין לעיל כיון דמלחיה נפיק ליה מתורת דם ולא יתחייב עליו ועוד דרבא ידידיה אמר אפילו בחטאות הפנימיות

36. כף החיים פז אות נ

אות י"ג ועיין לעיל סימן ס"ט אות א' מה שהארכנו בזה וכתבנו שם דגם דעת השלחן ערוך דם שבשלו או מלחו אינו אלא מדרבנן יעו"ש ואפשר דהכא כתב דברי הרמב"ם רק לאשמעינן דם שבישל בַּחֶלֶב פטור אבל לא לענין דתידוק מינה הא משום דם לוקין.

37. שו"ת יביע אומר חלק ה - יורה דעה סימן ה

וי"ל לפמ"ש בשו"ת הרי"מ מגור (חיו"ד ס"ס ז) בד' הרמב"ם הנ"ל, דדוקא דם גמור שבשלו או מלחו אסור מה"ת, כיון שהיה אסור מתחלה לכן אף אחר השינוי ע"י בישול ומליחה עובר עליו, אבל דם איברים שפירש ע"י בישול או מליחה כיון שמעיקרו לא היה אסור כלל, ותחלת איסורו בא כשפירש ע"י הבישול והמליחה, י"ל שפיר דמותר מה"ת. ע"ש. וכן יש להעמיס בכוננת מרן הש"ע.

בשלה וספק אם מלחה

38. ט"ז יורה דעה סימן סט ס"ק כד

ומעשה בא לידינו באשה אחת שבשלה בשר ושכחה אם מלחה אותה תחילה אם לאו והתרנו מכח זה דלא הוי אלא ספיקא דרבנן ולקולא וא"ל דמוקמי לה אחזקה דמעיקרא שלא היתה מלוחה דאם כן גם כאן אמאי אנו מתירין מכח מסיח לפי תומו מחמת שהוא דרבנן ולא אמרינן אוקי אחזקה דמעיקרא שלא היתה מודחת?²⁶ ועוד מצאתי בקובץ ישן בספק אם הדיח הדחה אחרונה מצאתי כתוב שכשר מאחר דמליח הוא מדרבנן הוי ספיקא דרבנן ולקולא כדאיתא בהג"ה ש"ד שער ד' ד"ה מעשה שנמלחו ב' פרות עכ"ל ואף על גב דהב"י סי' פ"ז כתב בשם רש"י ורמב"ם דס"ל אפילו בבישול יש איסור מן התורה מ"מ הא קמן דכל האחרונים לא חשו לזה כיון דהוא תלמוד ערוך ועוד יש לתת טעם להתיר דבודאי עשתה האשה כדרכה ומלחה תחלה כעין ההיא דאמרינן גבי ק"ש טעה בוכתבתם והתחיל למען ירבו כו' א"צ לחזור דסירכיה נקיט ואתי כנלע"ד והאי דלא אזלינן כאן בתר חזקה דיש רוב נגד החזקה דרוב פעמים מולחין תחלה ורוב עדיף מחזקה כמ"ש הרא"ש ריש כתובות בפשט דפתה פתוח מצאתי: